

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การเสนอผลงานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อวิเคราะห์หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต และเพื่อศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอน นิสิต มหาบัณฑิต เกี่ยวกับหลักสูตร รวมทั้งความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาบัณฑิตโดยมีลำดับขั้นตอนการวิจัย สรุปได้ดังต่อไปนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย เป็นขั้นตอนดังนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย เอกสารและประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต ฉบับปรับปรุงใหม่ พ.ศ. 2522 ของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แนวสังเขปรายวิชา ประมวลการสอนรายวิชา โครงสร้างหลักสูตรตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 ของทบวงมหาวิทยาลัย อาจารย์ นิสิต มหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นคือ แบบสอบถามจำนวน 4 ชุด ได้แก่ แบบสอบถามสำหรับอาจารย์ แบบสอบถามสำหรับนิสิต แบบสอบถามสำหรับมหาบัณฑิต และแบบสอบถามสำหรับผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิต
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ ทั้งข้อมูลที่เป็นเอกสารและข้อมูลจากแบบสอบถาม

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหลักสูตร และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยการนำโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารหลักสูตร

1. จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ระบุพฤติกรรม ด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยครบทั้ง 3 ด้าน สำหรับจุดมุ่งหมายเฉพาะรายวิชาในหมวดวิชา บัณฑิต และหมวดวิชาบัณฑิตสาขาระบุพฤติกรรมไว้ ครบทั้ง 3 ด้านเช่นกัน และจะเห็นว่าจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะ เน้นหนักไปทางด้านพุทธิพิสัยมากที่สุด รองลงมาคือจิตพิสัย และทักษะพิสัย ตามลำดับ

2. โครงสร้างของหลักสูตรด้านจำนวนหน่วยกิตรวมในแต่ละหมวดวิชา เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 ของทบวงมหาวิทยาลัย ปรากฏว่าจำนวนหน่วยกิตรวมในแต่ละหมวดวิชา มิได้ระบุไว้ในเกณฑ์มาตรฐาน ของทบวงมหาวิทยาลัย สำหรับจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรพบว่า สูงกว่า เกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำของทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนี้มีวิชาการฝึกงาน วางแผนรวมอยู่ในหมวดวิชาบัณฑิตเพิ่มขึ้นแต่ไม่คิดหน่วยกิต

3. เนื้อหาวิชา เมื่อพิจารณาแล้วพบว่ามีส่วนที่ซ้ำซ้อนและคาบเกี่ยวกันมีการจัดเรียงลำดับเนื้อหาวิชาอย่างต่อเนื่อง

ตอนที่ 2 สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1. ความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับประสิทธิภาพและการยอมรับในหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สรุปได้ดังนี้

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม อาจารย์ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ เป็นเพศชาย (ร้อยละ 60.00) มากกว่าเพศหญิง มีคุณวุฒิสูงสุดทางการศึกษาในระดับปริญญาโท (ร้อยละ 50.00) และปริญญาเอก (ร้อยละ 50.00)

สาขาวิชาที่เรียนเป็นสาขาทางการวางแผนเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 50.00) มีระยะเวลาการทำงานด้านการสอนมากที่สุดคือ 1-5 ปี (ร้อยละ 30.00) และ 11-15 ปี (ร้อยละ 30.00) น้อยที่สุดคือ 6-10 ปี (ร้อยละ 10.00) และ 16-20 ปี (ร้อยละ 10.00)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพและการยอมรับในหลักสูตรด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นในเรื่องจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในระดับค่อนข้างมาก สูงสุดคือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีใจความสมบูรณ์ครบถ้วน ($\bar{X} = 2.90$) และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกล่าวไว้ชัดเจน ($\bar{X} = 2.90$) ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยต่ำสุดคือ ปัญหาในการนำจุดมุ่งหมายของหลักสูตรไปปฏิบัติ ($\bar{X} = 2.30$)

ในเรื่องโครงสร้างของหลักสูตรเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตรวม ในแต่ละหมวดวิชา อาจารย์ผู้สอนมีความยอมรับอยู่ในระดับค่อนข้างมากมีเพียง 2 รายการ คือ การจัดหมวดวิชาบังคับสาขา ให้มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต ($\bar{X} = 2.60$) และการจัดหมวดวิชาเลือกให้มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต ($\bar{X} = 2.60$) ส่วนการจัดหมวดวิชาบังคับให้มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ($\bar{X} = 2.30$) อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ในเรื่องเนื้อหาวิชา อาจารย์มีความคิดเห็นอยู่ในระดับค่อนข้างมากสูงสุดคือ เนื้อหาสอดคล้องต่อความเป็นจริงในสังคมและความต้องการของท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.20$) ส่วนความคิดเห็นที่อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยมีเพียงรายการเดียวคือ เนื้อหาเหมาะสมกับจำนวนชั่วโมงสอนที่กำหนดให้เรียน ($\bar{X} = 2.44$)

ในเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนมีความเห็นว่าตนเองใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ($\bar{X} = 3.20$) อยู่ในระดับค่อนข้างมาก ส่วนสื่อการสอนมีความเพียงพอและมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 2.90$) อยู่ในระดับค่อนข้างมากเช่นกันและรายการที่อยู่ในระดับค่อนข้างน้อยคือ ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.10$)

ในเรื่องการจัดและประเมินผลอาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นว่าการวัดและประเมินผล โดยวิธีการเขียนรายงานจากการค้นคว้า ($\bar{X} = 3.38$) อยู่ในระดับค่อนข้างมากสูงสุด ส่วนต่ำสุดคือ ปัญหาเกี่ยวกับวิธีการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 2.11$) ซึ่งอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

ในด้านปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับหลักสูตร อาจารย์ผู้สอนมีความคิดเห็นว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรค่อนข้างกว้าง ไม่ระบุให้ชัดเจน ในด้านโครงสร้างของหลักสูตรในหมวดวิชาเลือกควรเพิ่มให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตเลือกเรียนได้ตามความสนใจ ด้านเนื้อหาวิชามีหลายวิชาที่มีเนื้อหาคาบเกี่ยวและซ้ำซ้อนกัน และควรลดจำนวนวิชาให้น้อยลงแต่เพิ่มเนื้อหาให้ลึกมากยิ่งขึ้น ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนนั้นควรปรับปรุงสภาพห้องเรียน ห้องสัมมนาให้เหมาะสมแก่การเรียนการสอน ควรจัดตั้งห้อง Lab เฉพาะทาง ควรเชิญวิทยากร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาบรรยายมาก ๆ ส่วนด้านการวัดและประเมินผล ควรเน้นเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมและสัมมนามากกว่าการสอบภาคทฤษฎี

2. ความคิดเห็นของนิสิตเกี่ยวกับประสิทธิภาพและการยอมรับในหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สรุปรุได้ดังนี้

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม นิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เพศชาย (ร้อยละ 64.40) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาภูมิศาสตร์มากที่สุด (ร้อยละ 32.20) รองลงมาคือ สถาปัตยกรรม (ร้อยละ 10.20) และสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (ร้อยละ 6.80) ปัจจุบันนิสิตไม่ได้ทำงานมากที่สุด (ร้อยละ 47.40) ส่วนผู้ที่ทำงานจำนวนมากที่สุดในตำแหน่งเจ้าหน้าที่วิเคราะห์ผังเมืองและตำแหน่งนักวิชาการ (ร้อยละ 10.10) รองลงมาคือ อาจารย์ (ร้อยละ 8.50) และสังกัดหน่วยงานราชการมากที่สุด (ร้อยละ 87.10) รองลงมาคือ รัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 9.70) และหน่วยงานเอกชน (ร้อยละ 3.20) โดยมีระยะเวลาการทำงานมากที่สุดคือ น้อยกว่า หรือเท่ากับ 5 ปี (ร้อยละ 32.30) และ 11-15 ปี (ร้อยละ 32.30) ทั้งนี้ นิสิตได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองในปีการศึกษา 2534 มากที่สุด (ร้อยละ 32.20) รองลงมาคือ ปีการศึกษา 2531 (ร้อยละ 25.40)

และส่วนใหญ่นักศึกษาในสาขาวิชาการวางผังเมือง (ร้อยละ 67.80) มากกว่าสาขาวิชาการวางแผนภาค (ร้อยละ 32.20)

ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพและการยอมรับในหลักสูตรการวางแผนภาคและเมือง นิสิต ด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นอยู่ในระดับค่อนข้างมากเกือบทุกรายการ ยกเว้นรายการความสอดคล้องกันระหว่างจำนวนชั่วโมงและเนื้อหาที่กำหนดให้เรียน ($\bar{X} = 2.41$) ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายการอภิปราย ($\bar{X} = 2.29$) การศึกษานอกสถานที่ ($\bar{X} = 2.29$) การเชิญวิทยากรมาบรรยาย ($\bar{X} = 2.09$) และการสัมมนา ($\bar{X} = 1.95$) ซึ่งนิสิตยอมรับว่าได้รับจากอาจารย์ผู้สอนอยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และรายการที่อยู่ในระดับน้อยที่สุดคือการวัดและประเมินผลโดยวิธีการสอบปากเปล่า ($\bar{X} = 1.46$)

ในด้านปัญหาและข้อเสนอแนะ นิสิตมีความเห็นว่าจำนวนชั่วโมงเรียนไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชามากที่สุด รองลงมาคือ วิชาบังคับสาขาควรเพิ่มให้มากขึ้น และลดจำนวนวิชาในหมวดวิชาบังคับให้น้อยลงกว่าเดิม และควรเน้นภาคปฏิบัติและการดูงานนอกสถานที่ให้มากขึ้น

3. ความคิดเห็นของมหาบัณฑิตเกี่ยวกับหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต สรุปได้ดังนี้

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม มหาบัณฑิต ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นั้นเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 51.60) สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขาวิชาภูมิศาสตร์มากที่สุด (ร้อยละ 29.70) รองลงมาคือ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา (13.20) และสถาปัตยกรรม (ร้อยละ 8.80) ปัจจุบันทำงานในตำแหน่งนักผังเมืองมากที่สุด (ร้อยละ 54.90) รองลงมาคืออาจารย์ (ร้อยละ 6.60) และสังกัดหน่วยงานราชการมากที่สุด (ร้อยละ 91.01) หน่วยงานเอกชน (ร้อยละ 5.62) และรัฐวิสาหกิจ (ร้อยละ 3.37) ตามลำดับ โดยที่มีระยะเวลาการทำงานมากที่สุดคือ น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5 ปี (ร้อยละ 56.18) และมีนิสิตยังไม่ได้ทำงาน (ร้อยละ 2.20) น้อยที่สุด

ความคิดเห็นของมหาบัณฑิตที่มีต่อหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิตด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่ามหาบัณฑิตมีความคิดเห็นในแง่เรื่องจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกรายการ โดยเรียงตามลำดับคือ หลักสูตรนี้ได้กำหนดจุดมุ่งหมายไว้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.29$) จุดมุ่งหมายของหลักสูตรเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน ($\bar{X} = 3.18$) และจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติค่อนข้างมาก ($\bar{X} = 2.76$) ในด้านเนื้อหาวิชา มหาบัณฑิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกรายการและเรียงตามลำดับสูงสุด คือ เนื้อหาวิชานำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ ($\bar{X} = 2.86$) เนื้อหาวิชาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ($\bar{X} = 2.85$) เนื้อหาวิชานำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยงานของตนเองได้ ($\bar{X} = 2.85$) และเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน ($\bar{X} = 2.77$) สำหรับรายวิชาที่เป็น ประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับค่อนข้างมากเกือบทุกรายการและสูงสุดคือ วิชาปฏิบัติการวางแผน 1 ($\bar{X} = 3.27$) รายวิชาที่นำไปใช้อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย คือ วิชาการขนส่ง ($\bar{X} = 2.43$) และวิชาปฏิบัติงานวางแผน ($\bar{X} = 2.43$) ส่วนรายวิชาในหมวดวิชาบังคับสาขาการวางแผนเมืองและการวางแผนภาค หมวดวิชาเลือกและวิทยานิพนธ์อยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกวิชาเช่นกัน

ในด้านการเรียนการสอน มหาบัณฑิตมีความคิดเห็นอยู่ในระดับค่อนข้างมากสูงสุดคือ ได้รับความรู้และประโยชน์จากการทำวิทยานิพนธ์ ($\bar{X} = 3.42$) รองลงมาผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนให้เข้าใจชัดเจน ($\bar{X} = 2.76$) ผู้สอนมีวิธีการสอนกระตุ้นให้เป็นนักคิด นักค้นคว้า และนักวางแผนที่ดี ($\bar{X} = 2.76$) และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจของตนเอง ($\bar{X} = 2.72$) ตามลำดับและรายการที่มีความเห็นอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยคือ ได้รับความรู้และประสบการณ์จากการฝึกงาน ($\bar{X} = 2.41$) และสื่อประกอบการเรียนการสอนเหมาะสมเพียงพอ ($\bar{X} = 2.23$) ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน มหาบัณฑิตมีความเห็นอยู่ในระดับค่อนข้างมากโดยเห็นว่า ได้รับความบริการในการใช้ห้องสมุดเป็นอย่างดี ($\bar{X} = 2.89$) เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การใช้บริการห้องสมุดมีความสะดวก ($\bar{X} = 2.82$) สภาพแวดล้อมของห้องสมุดอยู่ในเกณฑ์ดี ($\bar{X} = 2.70$) และช่วงเวลาให้บริการของ

ห้องสมุดมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 2.56$) ส่วนปริมาณเอกสาร หนังสือ ตำรา เอกสารอ้างอิงในห้องสมุดมีความเพียงพอ ($\bar{X} = 2.21$) อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย และด้านอาคารสถานที่ทุกรายการ ซึ่งเห็นว่าอยู่ในระดับค่อนข้างน้อยเช่นกัน

ในด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ มหาบัณฑิตมีความเห็นดังนี้คือ

1. ด้านเนื้อหาของหลักสูตร ควรปรับปรุงเนื้อหาให้ทันสมัย และสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้มากยิ่งขึ้น

2. ด้านการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนมีจำนวนน้อยจึงควรเชิญอาจารย์จากภายนอก ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติงานจริงและเชี่ยวชาญในการวางผังมาร่วมสอน สำหรับวิธีการสอนส่วนใหญ่ใช้วิธีการบรรยาย ควรนำเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการสอน เช่น ใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในการเรียนการสอนในด้านการวางผัง การเปิดรายวิชาในแต่ละภาคการศึกษามีความเหมาะสมดี และขั้นตอนการสอนหรือโครงร่างและขั้นตอนการสอบวิทยานิพนธ์ส่วนใหญ่มีความเหมาะสมดีเช่นกัน ส่วนการฝึกงานไม่ค่อยได้รับการฝึกปฏิบัติอย่างจริงจัง เนื่องจากระยะเวลาที่น้อยจึงควรขยายเวลาให้เพิ่มมากขึ้น

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกที่เสริมบรรยากาศการเรียนการสอน เห็นว่าห้องสมุดคณะฯ มีตำรา เอกสาร งานวิจัยทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ค่อนข้างน้อยและไม่ค่อยทันสมัย ควรจัดหาเพิ่มเติมให้มากขึ้น ส่วนด้านอาคารสถานที่ของภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองค่อนข้างคับแคบ เก่าและไม่ค่อยสะอาด ที่นั่งทำงานสำหรับนิสิตไม่เป็นสัดส่วนทำให้ไม่มีสมาธิในการทำงาน กลุ่มหรือรายบุคคล รวมทั้งแสงสว่างในห้องเรียนไม่เพียงพอ อากาศถ่ายเทไม่สะดวกร้อนอบอ้าว ซึ่งไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียน จึงควรมีการปรับปรุงและขยายพื้นที่ทั้งห้องเรียน ห้องปฏิบัติการให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมและเพียงพอแก่จำนวนนิสิต

4. ความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาบัณฑิต สรุปได้ดังนี้

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ของมหาบัณฑิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (ร้อยละ 69.00) มีคุณวุฒิสูงสุด

ทางการศึกษาในระดับปริญญาโทมากที่สุด (ร้อยละ 56.50) และสาขาวิชาที่จบ คือ การวางผังเมือง (ร้อยละ 24.10) โดยสังกัดหน่วยงานราชการมากที่สุด (ร้อยละ 89.70)

โดยทั่วไปผู้บังคับบัญชาประเมินคุณลักษณะของมหาบัณฑิตด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์ และด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับค่อนข้างมากทุกรายข้อ และอยู่ในระดับมากที่สุด 1 รายข้อคือ ด้านบุคลิกภาพในเรื่องมีความรับผิดชอบสูง

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของมหาบัณฑิต และผู้บังคับบัญชา ชั้นต้นของมหาบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาบัณฑิต โดยสรุปความคิดเห็นและนำเสนอในส่วนที่มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติดังนี้

1. ด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน มหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องการเพิ่มความรู้เพิ่มเติม และรู้จักใช้เทคนิคในการวางแผนการขนส่ง โดยที่มหาบัณฑิตเห็นว่าตนเองมีคุณสมบัติสองข้อนี้น้อยกว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินมหาบัณฑิต
 2. ด้านมนุษยสัมพันธ์ มหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงาน โดยที่มหาบัณฑิตเห็นว่าตนเองมีคุณสมบัติข้อนี้น้อยกว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้น ประเมินมหาบัณฑิต
 3. ด้านบุคลิกภาพ มหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในเรื่องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยที่มหาบัณฑิตเห็นว่าตนเองมีคุณสมบัติข้อนี้น้อยกว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินมหาบัณฑิต
- ในด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการผลิตมหาบัณฑิตให้ มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานนั้น ผู้บังคับบัญชามีความเห็น ว่า ควรเน้นการผลิตมหาบัณฑิตให้มีความรู้ความสามารถในด้านวิธีการวางแผน พัฒนาพื้นที่ เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ ให้มีความรอบรู้ด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง และวิธีการใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ช่วยในงานวางแผนภาคและเมือง

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์หลักสูตรการวางแผนภาคและเมือง
มหาดำเนินการ อภิปรายผลได้ดังนี้

ตอนที่ 1 อภิปรายผลวิจัยจากการวิเคราะห์เอกสารหลักสูตร

1. ด้านจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะรายวิชาของหลักสูตร
การวางแผนภาคและเมืองมหาดำเนินการ เมื่อใช้สารบบจำแนกจุดมุ่งหมายทางการ
ศึกษามาจำแนกแล้ว พบว่าจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะได้ระบุพฤติกรรม
เน้นหนักในด้านพุทธิพิสัยมากที่สุด รองลงมาคือจิตพิสัย และทักษะพิสัย ตามลำดับ
ซึ่งรวมแล้วมีครบทั้ง 3 ด้าน ดังที่สุเมิตร คุณานุสร (2523: 59) กล่าวไว้ว่า
เนื่องจากแนวคิดทางการศึกษา เน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียนมากกว่า
เน้นการรับรู้หรือจดจำเนื้อหาวิชาเพียงอย่างเดียว ดังนั้นจุดมุ่งหมายทางการ
ศึกษา หรือหลักสูตรจึงควรที่จะครอบคลุมพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อย่าง
ครบถ้วนทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ดังเช่นปรัชญาการจัดการศึกษา
ในระดับบัณฑิตศึกษา ที่มุ่งเน้นการพัฒนาวิชาการและนักวิชาชีพที่มีความรู้ ความ
สามารถระดับสูง เพื่อให้สามารถบุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ได้อย่างอิสระรวมทั้ง
มีความสามารถในการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ (บัณฑิต
วิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2536: 26) เพราะการเป็นนักผังเมือง
นั้นจำเป็นต้องมีทั้งความรู้และความสามารถในการวางแผนภาคและวางผังเมือง

นอกจากนี้ยังพบว่า จุดมุ่งหมายของหลักสูตรแจกแจงไว้กว้างมาก
และค่อนข้างจะเป็นลักษณะทางปรัชญา การระบุพฤติกรรมในบางข้อจึงวัดและ
ทดสอบได้ยาก ต้องพิจารณาจากเนื้อหาวิชาประกอบด้วย และส่วนใหญ่มักจะเขียน
ขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและของประเทศ ส่วนจุดมุ่งหมายเฉพาะ
ของรายวิชา พบว่า ระบุพฤติกรรมเน้นหนักในด้านพุทธิพิสัย เช่นกัน และมีบาง
ข้อระบุพฤติกรรมหลายด้านรวมกันอยู่ รศยมิได้เขียนแยกไว้ให้ชัดเจน

2. ด้านโครงสร้างของหลักสูตรเกี่ยวกับหน่วยกิตรวมในแต่ละหมวด
วิชา ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาดำเนินการ ได้จัดแบ่ง

หมวดวิชาออกเป็นหมวดวิชาบังคับ ซึ่งมีจำนวนหน่วยกิต 30 หน่วยกิต หมวดวิชาบังคับสาขา จำนวน 4 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือกจำนวน 4 หน่วยกิต และวิทยานิพนธ์ จำนวน 12 หน่วยกิต และมีวิชาการฝึกงานวางแผนรวมอยู่ในหมวดวิชาบังคับ รับผิดชอบหน่วยกิต รวมตลอดหลักสูตร 50 หน่วยกิต ในการจัดแบ่งหมวดวิชานั้นตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา พ.ศ. 2533 ของทบวงมหาวิทยาลัยมิได้ระบุไว้ นับเป็นการกำหนดโครงสร้างไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละสถาบันพิจารณาตามความเหมาะสม และหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรพบว่าสูงกว่าเกณฑ์ ซึ่งตามเกณฑ์ขั้นต่ำของทบวงมหาวิทยาลัยจะกำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต และเมื่อพิจารณาโครงสร้างของหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง พบว่าจำนวนหน่วยกิตรวมตลอดหลักสูตรมีจำนวน 48 หน่วยกิต ซึ่งใกล้เคียงกับหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รับผิดชอบหมวดวิชาบังคับ 18 หน่วยกิต หมวดวิชาบังคับเลือก 9 หน่วยกิต หมวดวิชาเลือก 9 หน่วยกิต วิทยานิพนธ์ 12 หน่วยกิต และคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครเข้าศึกษาต่อมาจากหลายสาขาวิชาเช่นเดียวกับหลักสูตรการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทั้งนี้อาจจะเนื่องมาจากการรับนิสิตจากหลายสาขาวิชาเข้ามาศึกษา จำเป็นต้องปูพื้นฐานเพื่อปรับความรู้ของทุกคนให้อยู่ในระดับเดียวกัน และพร้อมที่จะศึกษาต่อในสาขาวิชาที่เลือกเรียนต่อไป จึงทำให้มีจำนวนหน่วยกิตในรายวิชาบังคับที่ต้องเรียนสูงกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด

3. ด้านเนื้อหาวิชาที่แสดงไว้ในประมวลการสอนรายวิชา พบว่า มีเนื้อหาบางส่วนที่ซ้ำซ้อน และมีความคาบเกี่ยวกัน ดังนี้คือ

1. วิชาการวางแผน 1 และวิชาการวางแผน 2 เป็นวิชาที่ต้องศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีการวางแผนเหมือนกันทั้ง 2 วิชา และมีบางส่วนที่กล่าวถึงการวางแผนภาคและวางแผนเมืองแตกต่างกันไป

2. วิชาการบริหารชุมชนเมืองและภาค วิชากฎหมายและการบริหารผังเมือง และวิชาการปกครองท้องถิ่น มีบางส่วนที่ซ้ำซ้อนกันคือ การบริหารการผังเมือง และการปกครองท้องถิ่น จะเน้นเรื่องของการศึกษาเกี่ยวกับการ

เนื้อหากว้างและครอบคลุมทุกสาขาและมีจำนวนหน่วยกิตถึง 30 หน่วยกิต ส่วนหมวดวิชาบังคับสาขามีเพียง 4 หน่วยกิต ซึ่งเมื่อนิสิตได้ศึกษาผ่านไป 1 ปีแล้ว น่าที่จะมีความรู้ความสามารถค่อนข้างมากได้เช่นกัน

2. ด้านโครงสร้างของหลักสูตรเกี่ยวกับจำนวนหน่วยกิตรวมในแต่ละหมวดวิชานั้น อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นด้วยค่อนข้างมากกับการจัดหมวดวิชาบังคับสาขาให้มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่า 4 หน่วยกิต และนิสิตเห็นว่าวิทยานิพนธ์จำนวน 12 หน่วยกิตนั้นมีความเหมาะสมค่อนข้างมาก ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าการทำวิทยานิพนธ์นั้นค่อนข้างยุ่งยากและต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างมาก สำหรับหมวดวิชาเลือกได้มีอาจารย์กลุ่มหนึ่งเสนอแนะไว้ในส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะว่า ในหมวดวิชาเลือกนั้นควรมีวิชาเลือกเพิ่มให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้นิสิตเลือกเรียนตามความสนใจและเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ซึ่งผู้วิจัยเห็นด้วยเนื่องจากในระดับอุดมศึกษาวิชาเลือกถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญ เพราะเป็นการให้โอกาสแก่ความสนใจที่กว้างขวางและแตกต่างกันของผู้เรียน ส่วนประเด็นที่อาจารย์ให้การยอมรับค่อนข้างน้อยคือ การจัดหมวดวิชาบังคับให้มีจำนวนหน่วยกิตไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต ซึ่งอาจารย์ผู้สอนเห็นว่าหมวดวิชาบังคับนี้มีจำนวนหน่วยกิตมากเกินไป เมื่อพิจารณาหลักสูตรของคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังที่เปิดสอนหลักสูตรเดียวกันพบว่า หมวดวิชาบังคับมีเพียง 18 หน่วยกิตเท่านั้น จึงน่าที่จะปรับจำนวนหน่วยกิตให้น้อยลงกว่าเดิมได้

3. ด้านเนื้อหาวิชา อาจารย์ผู้สอนยอมรับว่าเนื้อหาวิชาสอดคล้องต่อความเป็นจริงในสังคม และความต้องการของท้องถิ่นในประเด็นนี้เมื่อพิจารณาเนื้อหาวิชาในเอกสารหลักสูตรแล้วจะ พบว่ามีลักษณะเป็นสหสาขาวิชาที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวข้องกับสภาพสังคม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของมหาบัณฑิต เช่น วิชาการวางแผน 2 จะกล่าวถึงการศึกษาความสัมพันธ์ของประชากร พื้นที่และเศรษฐกิจทฤษฎีที่ว่าด้วยความสมดุลของประชากรในภาคและระหว่างภาค การกระจายทรัพยากร ทฤษฎีการเลือกตั้ง และทฤษฎีอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับความแตกต่างและเหลื่อมล้ำทางสังคม และเศรษฐกิจที่ปรากฏทั่วไปทั้งในเขตเมืองและชนบท

เน้นความสำคัญของการวางแผนภาคที่มีความสัมพันธ์ต่อการวางแผนชาติ และการวางแผนผังเมือง ส่วนเนื้อหาเหมาะสมกับจำนวนชั่วโมงสอนที่กำหนดให้เรียนนั้นค่อนข้างน้อย ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของนิสิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าหลักสูตรนี้มีเนื้อหาวิชาที่ค่อนข้างมาก แต่จำนวนหน่วยกิตที่กำหนดให้ส่วนใหญ่จะเป็น 2 หน่วยกิต ทำให้จำนวนชั่วโมงที่เข้าในการสอนมีค่อนข้างน้อย จึงน่าจะมีการปรับปรุงจำนวนหน่วยกิตในแต่ละวิชาให้เพิ่มมากขึ้น ส่วนมหาบัณฑิตนั้นเห็นว่าเนื้อหาวิชาสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาวิชานำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้และเนื้อหาวิชานำไปใช้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยงานของตนเองได้ค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในหมวดวิชาบังคับทุกรายวิชา เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ค่อนข้างมากและสูงสุดคือวิชาปฏิบัติการวางแผน 1 และค่อนข้างน้อย คือ วิชาการขนส่งและวิชาการปฏิบัติงานวางแผนหรือการฝึกงาน ส่วนรายวิชาในหมวดวิชาบังคับสาขาการวางแผนผังเมืองและการวางแผนภาค หมวดวิชาเลือก และวิทยานิพนธ์นั้นนำไปใช้ค่อนข้างมากเช่นกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงจุดมุ่งหมายเฉพาะ เนื้อหาและวิธีการสอนแล้วจะพบว่าวิชาปฏิบัติการวางแผน 1 นั้น ได้ระบุพฤติกรรมไว้อย่างชัดเจนและครบถ้วนมากกว่าวิชาอื่น และมหาบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นนักผังเมือง ความรู้ที่เรียนมาทั้งหมดจึงเป็นประโยชน์ต่อการทำงานเป็นอย่างยิ่ง สำหรับประเด็นวิชาการปฏิบัติงานวางแผนหรือการฝึกงานนั้น มหาบัณฑิตได้รับความรู้และประสบการณ์จากการฝึกงานค่อนข้างน้อย จึงไม่ค่อยเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้เท่าที่ควร ซึ่งมหาบัณฑิตได้ให้ความเห็นว่า ระยะเวลา 1 เดือน สำหรับการฝึกงานนั้นน้อยเกินไป ควรเพิ่มระยะเวลาการฝึกงานเช่น 1 1/2 เดือนหรือ 2 เดือน เป็นต้น

เมื่อพิจารณากระบวนการในการส่งนิตินิติฝึกงานแล้ว พบว่าภาควิชาฯ จะเป็นผู้ติดต่อขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องว่ายินดีรับนิตินิติฝึกงานหรือไม่ และจำนวนกี่คนถ้ารับได้ หลังจากนั้นก็จะแจ้งให้นิตินิตินทราบว่ามีหน่วยงานใดบ้างที่รับฝึกงานและให้นิตินิติแจ้งความจำนง หรือถ้า นิตินิติระบุหน่วยงานเองและให้ภาควิชาฯ มีหนังสือติดต่อไปก็ได้ สำหรับการฝึกงานแล้วแต่หน่วยงานนั้น ๆ จะเป็นผู้มอบหมายงานให้ทำ ทางภาควิชาฯ มิได้กำหนดหัวข้อเรื่องไปให้ ซึ่งบางครั้งหน่วยงานนั้นก็มิได้ทำงานที่ตรงกับสาขาที่เรียนมา จึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การฝึกงานไม่ได้รับประโยชน์เท่าที่ควร และได้มีมหาบัณฑิตกลุ่ม

หนึ่งได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ภาควิชาฯ ควรเสนอหัวข้อหรือแนวทางที่ต้อง การให้บัณฑิตฝึกปฏิบัติให้แก่หน่วยงานที่รับนิสิตเข้าฝึกงานได้ทราบ เพื่อจะได้มีการ มอบหมายงานให้บัณฑิตได้ฝึกปฏิบัติอย่างแท้จริงและควรมีการติดตามและประเมินผล จากการฝึกงานด้วย ส่วนวิชาการขนส่งมหาบัณฑิตเห็นว่า เป็นประโยชน์ต่อการนำ ไปใช้ค่อนข้างน้อยนั้น เป็นประเด็นที่น่าสนใจเช่นกัน ซึ่งเมื่อพิจารณาเนื้อหาวิชา การขนส่งในหลักสูตรแล้ว พบว่าเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับด้านวิศวกรรมในเรื่องการ เคลื่อนย้ายระบบการขนส่ง/การจราจร ฉะนั้นผู้ที่ศึกษาและนำความรู้นี้ไปได้ดี จึง น่าที่จะต้องมีพื้นฐานความรู้ทางด้านวิศวกรรม และเมื่อคุณวุฒิที่สำเร็จการศึกษา ในระดับปริญญาตรีของมหาบัณฑิตแล้วปรากฏว่ามหาบัณฑิตส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่สำเร็จ การศึกษาในสาขาวิชาอื่น ๆ มากกว่าสาขาวิชาวิศวกรรม ผู้วิจัยจึงเห็นว่าวิชา การขนส่งน่าจะจัดไว้ในหมวดวิชาเลือกมากกว่าหมวดวิชาบังคับเพื่อเปิดโอกาสให้ นิสิตที่น่าสนใจเลือกเรียนมากกว่าจะบังคับให้เรียน

4. ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน อาจารย์ผู้สอนยอมรับว่าตนเอง ใช้วิธีการสอนแบบบรรยายค่อนข้างมาก วิธีการสอนแบบนี้ส่วนใหญ่จะ เน้นที่ความรู้ ความเข้าใจด้านสติปัญญา มากกว่าด้านทักษะ ซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลัก สูตรที่เน้นทางด้านพุทธิพิสัย เมื่อดูจากรายวิชาและจำนวนชั่วโมงที่ทำการสอนแล้ว พบว่าในแต่ละวิชาจะมีชั่วโมงสำหรับการบรรยายมากที่สุด ผู้สอนจึงใช้วิธีการสอน แบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ และผู้สอนอาจจะเชื่อว่าวิธีการสอนแบบนี้ น่าจะครอบคลุม เนื้อหาได้มากกว่าแบบอื่น ส่วนวิธีที่ใช้น้อยคือการศึกษานอกสถานที่และการ เชิญวิทยากรมาบรรยาย ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของนิสิต ทั้ง 2 ประเด็นนี้ เป็นเรื่องที่ควรให้ความสนใจ เนื่องจากหลักสูตรนี้เป็นหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับสภาพ สังคมปัจจุบันเป็นการศึกษากระบวนการวางแผนภาคและวางแผนผังเมือง ผู้เรียนจะ ต้องรู้จักวิเคราะห์สภาพต่าง ๆ ของสังคม ซึ่งนอกจากศึกษาทฤษฎีในห้องเรียน แล้วจึงจำเป็นต้องศึกษานอกสถานที่เพื่อให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สภาพที่แท้จริงนอกห้องเรียน เพื่อเป็นแนวความคิดในการวางแผนภาคและวางแผน ผังเมืองมากยิ่งขึ้น ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2524: 105-107) กล่าวว่า การศึกษา นอกสถานที่หรือการดูงาน เป็นเทคนิคการสอนแบบฝึกปฏิบัติอย่างหนึ่งที่มุ่งให้ผู้ เรียนได้ศึกษานอกสถานที่ที่แท้จริงนอกห้องเรียน การพาผู้เรียนไปศึกษานอกสถานที่

หรือดูงานนั้น จะได้รับความสำเร็จก็ต้องมีแผนงานที่ชัดเจน มีเอกสารและอุปกรณ์พร้อมมูล มีบริการด้านพาหนะที่พึกและอื่น ๆ อย่างดีพอ ซึ่งปรากฏว่าการบริการด้านพาหนะของมหาวิทยาลัยนั้นมีไม่เพียงพอ และอีกประการหนึ่งคือ การจัดการเรียนการสอนในแต่ละวิชาจะสอนติดต่อกัน เมื่อวิชาหนึ่งมีการพานิสิตไปดูงานนิสิตก็จะขาดเรียนอีกวิชาหนึ่ง จึงทำให้ไม่ค่อยมีเวลาที่จะไปดูงานมากเท่าที่ควร ในประเด็นนี้ น่าที่จะมีการประสานงานระหว่างอาจารย์ผู้สอน เพื่อจัดโปรแกรมในการดูงานร่วมกันในหลายวิชา หรืออาจจัดวางโปรแกรมการดูงานในแต่ละวิชาให้สอดคล้องกัน เพื่อป้องกันมิให้นิสิตต้องขาดเรียนมากเกินไปและจะได้ใช้บริการด้านพาหนะของมหาวิทยาลัยให้ลดน้อยลง ส่วนเรื่องการศึกษาวิทยากรจากหน่วยงานภายนอกมาบรรยายนั้น ผู้วิจัยเห็นว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรนี้เน้นความเป็นวิชาชีพ จึงควรที่จะเชิญผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานภายนอกมาเป็นวิทยากรบรรยาย เพื่อเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนรู้ให้มากยิ่งขึ้น ประกอบกับอาจารย์ผู้สอนภายในภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองมีจำนวนน้อย จึงควรที่จะมีการเพิ่มจำนวนอาจารย์ หรือเชิญวิทยากรมาบรรยายให้มากยิ่งขึ้น

5. ด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์ผู้สอนยอมรับว่าใช้การวัดและประเมินผล โดยวิธีการเขียนรายงานจากการค้นคว้าและสอบภาคทฤษฎีเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งตรงกับความคิดเห็นของนิสิต ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นวิธีการที่สะดวกและครอบคลุมเนื้อหาได้มากกว่าวิธีอื่น

6. ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยเห็นว่าปริมาณเอกสาร หนังสือ ตำรา เอกสารอ้างอิงในห้องสมุดคณะมีความเพียงพอค่อนข้างน้อยมาก ซึ่งในประเด็นนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบกับห้องสมุด และอาจารย์ผู้สอนแล้ว พบว่าเอกสาร หนังสือ ตำรา เอกสารอ้างอิง ที่มีอยู่นั้นเป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ซึ่งผู้ใช้ต้องการใช้เอกสาร หนังสือ ตำรา เอกสารอ้างอิงที่เป็นภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้มีปริมาณไม่เพียงพอ และผู้สอนเห็นว่านิสิตระดับบัณฑิตศึกษานี้ควรที่จะศึกษาค้นคว้าตำราภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย จึงไม่ค่อยแปลตำราเป็นภาษาไทย ประกอบกับผู้เชี่ยวชาญทางด้าน การวางแผนภาคและเมืองมีน้อย การเขียนตำราภาษาไทยจึงไม่มีมากเท่าที่ควร และด้านอาคารสถานที่มหาวิทยาลัยมีความเห็นว่าทุกรายการอยู่ในระดับค่อนข้าง

น้อย ซึ่งไม่เอื้ออำนวยและเสริมสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน ในประเด็นนี้ ผู้วิจัยเห็นด้วยเพราะการเรียนการสอนนั้น ถ้าห้องเรียนคับแคบ แสงสว่างไม่เพียงพอ อากาศถ่ายเทไม่สะดวกและร้อนอบอ้าว ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกอึดอัด ไม่มีสมาธิในการเรียน อาจจะทำให้การเรียนไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร จึงน่าจะมีการปรับปรุงแก้ไขสถานที่เรียนให้เหมาะสมและเพียงพอแก่จำนวนนิสิต

7. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของมหาบัณฑิตกับผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตเกี่ยวกับคุณลักษณะของมหาบัณฑิตด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน อภิปรายผลได้ดังนี้

การประเมินคุณลักษณะของมหาบัณฑิตด้านความสามารถ ในการปฏิบัติงาน ในทัศนะของมหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตนั้น ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่มักจะประเมินคุณลักษณะของมหาบัณฑิตอยู่ในระดับค่อนข้างมาก และสูงกว่า มหาบัณฑิตประเมินตนเอง และมีความเห็นแตกต่างกันในด้านการรู้หาความรู้เพิ่มเติมและรู้จักใช้เทคนิคในการวางแผนการขนส่ง โดยที่มหาบัณฑิตเห็น ว่าตนเองมีคุณสมบัติสองข้อนี้น้อยกว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินมหาบัณฑิต โดยเฉพาะประเด็นที่แตกต่างกันในเรื่อง รู้จักใช้เทคนิคในการวางแผนการขนส่ง ซึ่งนี้ผู้วิจัยเห็นว่า เทคนิคในการวางแผนการขนส่งนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชาการขนส่ง ซึ่งเป็นวิชาที่เกี่ยวข้องกับวิศวกรรม และงานที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่มักจะเป็นงานของ วิศวกรรมจราจร สำหรับงานอื่นที่เกี่ยวข้องบ้างแต่ไม่มากนักคืองานของนักผังเมือง และเมื่อพิจารณาถึงตำแหน่งหน้าที่งานของมหาบัณฑิตแล้วพบว่า เป็นวิศวกร 1 ราย นักผังเมือง 50 ราย และอื่นๆ อีก 40 ราย จากการที่มหาบัณฑิตส่วนใหญ่ไม่ค่อย เกี่ยวข้องกับการวางแผนการขนส่งมากนัก จึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ มหาบัณฑิตเห็นว่าตนเองมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านนี้ค่อนข้างน้อย จึง ประเมินตนเองแตกต่างไปจากผู้บังคับบัญชา

ด้านมนุษยสัมพันธ์ในทัศนะของมหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของ มหาบัณฑิตนั้น ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่มักจะประเมินคุณลักษณะของมหาบัณฑิตอยู่ในระดับ ค่อนข้างมาก สูงกว่ามหาบัณฑิตประเมินตนเอง และมีความเห็นแตกต่างกัน เรื่องการเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงาน โดยที่มหาบัณฑิตเห็นว่าตนเองมีคุณสมบัติ ข้อนี้น้อยกว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินมหาบัณฑิต ประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะ

เป็นเรื่องความแตกต่างของตำแหน่งหน้าที่และของหน่วยงานที่มีกิจกรรมไม่เหมือนกัน โดยเฉพาะตำแหน่งนักผังเมือง ส่วนใหญ่การทำงานจะต้องมีการออกศึกษาสำรวจข้อมูลนอกสถานที่ บางครั้งต้องใช้ระยะเวลาหลายสัปดาห์กว่าจะกลับเข้ามาทำงานที่สำนักงาน จึงทำให้มหาบัณฑิตคิดว่าตนเองมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมของหน่วยงานค่อนข้างน้อย การประเมินตนเองเกี่ยวกับคุณลักษณะข้อนี้จึงต่ำกว่าผู้บังคับบัญชาประเมิน

ด้านบุคลิกภาพ ในทัศนะของมหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาชั้นต้นของมหาบัณฑิตนั้น ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่จะประเมินคุณลักษณะของมหาบัณฑิตอยู่ในระดับค่อนข้างมาก สูงกว่ามหาบัณฑิตประเมินตนเอง และมีความเห็นแตกต่างกันในเรื่องมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยที่มหาบัณฑิตเห็นว่าตนเองมีคุณสมบัติข้อนี้้น้อยกว่าผู้บังคับบัญชาชั้นต้นประเมินมหาบัณฑิต การประเมินตนเองแตกต่างในลักษณะเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะเป็นเรื่องของความคาดหวังของมหาบัณฑิตที่คิดว่าเมื่อตนเองสำเร็จการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาแล้วควรจะเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์โดยเฉพาะเกี่ยวกับการทำงานได้มากกว่าเดิม แต่เมื่อพิจารณาถึงตำแหน่งหน้าที่ในการทำงานแล้ว พบว่า บางส่วนจะใช้ความรู้ในระดับปริญญาตรีทำงาน และบางส่วนจะใช้ความรู้จากระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้เรียนมา เช่น ตำแหน่งนักผังเมือง เพราะจะรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาการวางแผนภาคและการวางผังเมืองเข้ามาทำงาน ซึ่งการทำงานในภาครัฐบาลส่วนใหญ่จะทำไปตามระบบราชการ ทำงานเป็นทีม และทำตามแนวทางที่ผู้บังคับบัญชากำหนดไว้ มหาบัณฑิตจึงคิดว่าตนเองไม่ค่อยมีโอกาสในการแสดงความคิดริเริ่มมากนัก จึงน่าจะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้มหาบัณฑิตประเมินตนเองต่ำกว่าผู้บังคับบัญชาประเมิน

จากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของมหาบัณฑิตและผู้บังคับบัญชาที่มีต่อคุณลักษณะของมหาบัณฑิตด้านความสามารถในการปฏิบัติงาน ด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านบุคลิกภาพ แล้วพบว่าทั้ง 3 ด้านนี้ มหาบัณฑิตประเมินตนเองต่ำกว่าผู้บังคับบัญชาประเมิน ซึ่งตามหลักจิตวิทยาแล้วจะเห็นว่าพฤติกรรมที่แสดงออกทั้ง 3 ด้านของแต่ละบุคคลนั้นเป็นผลมาจากความนึกคิดเกี่ยวกับตน ซึ่งมีอิทธิพลต่อทัศนคติ ความคิด ความรู้สึก ความเข้าใจของบุคคล

ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหลักสูตร

1. จากข้อค้นพบ โครงสร้างของหลักสูตรในหมวดวิชาบังคับมีจำนวนหน่วยกิต 30 หน่วยกิต นั้นมีความเหมาะสมค่อนข้างน้อย ส่วนเนื้อหาวิชาบางส่วนมีความซ้ำซ้อนและคาบเกี่ยวกัน เนื้อหาวิชาไม่เหมาะสมกับจำนวนชั่วโมงสอนและไม่ค่อยทันสมัย ซึ่งอาจารย์ผู้สอนและนิสิตได้เสนอแนะว่าควรลดจำนวนวิชาในหมวดวิชาบังคับให้น้อยลง และมหาวิทยาลัยเสนอว่าควรปรับปรุงเนื้อหาวิชาให้ทันสมัยและทันต่อสภาพการณ์ปัจจุบัน จากข้อค้นพบและข้อเสนอแนะนี้ผู้วิจัยเห็นว่าควรทำการปรับปรุงหลักสูตรด้านโครงสร้างและเนื้อหาวิชาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สำหรับผู้ที่มีบทบาทในการปรับปรุงหลักสูตรเดิมนั้นคือคณาจารย์ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง ที่ได้รับการแต่งตั้งจากคณะกรรมการศาสตร์ ให้เป็นคณะกรรมการดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรและเชิญผู้เชี่ยวชาญจากภายนอกมาเป็นผู้วิจารณ์เนื้อหาวิชาหลังจากปรับปรุงหลักสูตร และได้นำหลักสูตรไปใช้แล้วควรจะมีการจัดตั้งคณะกรรมการประเมินผลหลักสูตรว่าจากการนำหลักสูตรไปใช้ระยะหนึ่งนั้น ประสบปัญหาอะไรหรือไม่ และควรมีการติดตามผลผลิตของหลักสูตรทุกระยะ เช่นเดียวกันเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาและนำมาแก้ไขได้ทันที่ เนื่องจากหลักสูตรการวางแผนภาคและเมือง เป็นหลักสูตรที่สร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของประเทศ และประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอยู่ตลอดเวลา จึงควรที่จะมีการประเมินหลักสูตรและติดตามผลผลิตอย่างต่อเนื่อง

2. ด้านห้องสมุดพบว่ามีปริมาณหนังสือ ตำรา เอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชามีค่อนข้างน้อยและไม่ค่อยทันสมัยจากการสำรวจห้องสมุดคณะและสำรวจการสั่งซื้อหนังสือของภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองแล้ว พบว่าส่วนใหญ่จะซื้อตำราเป็นภาษาอังกฤษ ในห้องสมุดจึงมีตำราภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าทั้งผู้สอนและผู้เรียนซึ่งเป็นระดับบัณฑิตศึกษา ควรจะได้อ่านหนังสือตำราที่เป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย เพราะการวางแผนเมือง การวางแผนภาคนั้นควรจะศึกษาทฤษฎีและความเป็นมาของต่างประเทศบ้าง เพื่อจะได้ นำความรู้มาเป็นแนวทางและประยุกต์ใช้ในการวางแผนผังต่อไป

3. การฝึกงาน หรือวิชาปฏิบัติงานวางแผน เป็นวิชาที่จัดอยู่ในหมวดวิชาบังคับ แต่ไม่คิดหน่วยกิต วิทยุใช้ระยะเวลาการฝึกงานในภาคฤดูร้อนเป็นเวลา 1 เดือน ผลจากการวิจัยพบว่า มหาบัณฑิตได้รับประโยชน์จากการฝึกงานค่อนข้างน้อย และเห็นว่าระยะเวลาการฝึกงานมีน้อยไม่เพียงพอ สำหรับขั้นตอนการส่งนิตติฝึกงานที่ถือปฏิบัติมานั้น ส่วนใหญ่เป็นไปในลักษณะขอความร่วมมือซึ่งไม่ได้แจ้งวัตถุประสงค์ของการฝึกงานให้ชัดเจน ไม่มีการติดตามและประเมินผล ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีการขยายระยะเวลาการฝึกงานให้เพิ่มมากขึ้น และควรจัดตั้งคณะกรรมการ เพื่อทำหน้าที่ติดตามและประเมินผลการฝึกงาน และประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการฝึกงานเพื่อจะได้ทราบถึงปัญหาหรือประโยชน์ที่ควรจะได้รับ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาการฝึกงานให้เกิดประโยชน์มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาวิจัยเปรียบเทียบความคิดเห็นของมหาบัณฑิตที่ทำงานในภาครัฐบาลและ เอกชนเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรการวางแผนภาคและ เมืองมหาบัณฑิต

ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินผลหลักสูตรการวางแผนภาคและ เมืองมหาบัณฑิตซึ่งควรจะทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อหลักสูตรจะได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น